

Länsstyrelsen
Kalmar län

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Gillsby mosse SE0330198

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet.

Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers och arters utbredning i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0330198 Gillsby mosse

Kommun: Borgholm

Områdets totala areal: 90,8 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2015-11-17

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-15

Markägarförhållanden:

Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2002-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6410 - Fuktängar

7210 - Agkärr

7230 - Rikkärr

A084 - Ängshök, *Circus pygargus*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: syftet med Natura 2000-området är att bevara Gillsby mosses öppna och betespräglade karaktär samt att de naturtyper som finns enligt habitatdirektivet ska ha gynnsamt bevarandetillstånd.

Motivering: stor del av området utgörs av två sammanhängande mossar som till stor del utgörs av ag- resktive rikkärrtyp. Mossen är känd för ett rikt fågelliv. Den andra delen av området utgörs av kalkgräsmarker som är belägna väster om mossen. Kalkgräsmarkerna hyser en rik kärlväxtflora

med stort inslag av hävdgynnade arter.

Prioriterade åtgärder:

- upprätthållande av hävd genom bete på kalkgräsmarker och fuktängar. Skydd av området är avhängigt fortsatt skötsel av gräsmarker.
- röjning av igenväxningsvegetation i anslutning till kärren
- framtagande av skötselplan med inriktning på restaureringsåtgärder.

Beskrivning av området

Natura 2000-området Gillsby mosse består av två sammanhängande våtmarker av lite skiftande karaktär. I områdets norra del ligger "Bärs mossen", en agmyr som är en viktig häckningsplats för ängshök. I södra delar ligger "Norra mossen" som är ett mosaikartat kärr med bunkestarr, ag och till viss del öppna vattenytor. Runt mossarna sträcker sig mycket artrika naturbetesmarker med riklig förekomst av hävdgynnade arter.

Övervägande delen av Norra mossen står under vatten större delen av vintern och våren. Tidigare har Norra mossen utgjorts av ett glest fältskikt på kalkgyttja eller bleke. På de djupaste delarna var det artfattigt, med kransalger och gräsnete som de vanligaste växterna. Stora delar av Norra mossens areal består idag av stora ytor med dominans av gotlandsag- och bunkestarrtovor. På de lite grundare delarna växer flocksvalting, ryltåg, ärtstarr och smalfräken mellan tuvor av bunkestarr och ag. Inslag av bladvass, fackelblomster, strandlysing och frossört är vanligt och bland tuvorna finns ofta kärrspira.

Centralt i norra mossen ligger några fastmarksholmar, vars kantzoner består av artrika och välbetade kalkfuktängar. Här finns bland annat älvväxing, flugblomster, tätört, vildlin och honungsblomster samt små bestånd av plattsäv.

Förutom en trädunge strax nordväst om norra mossen intill vägen består stora delar av naturbetesmarkerna väster om norra mossen av öppna och välbetade utmarker. Buskskiktet utgörs av enbuskar, medan trädskikt nästan helt saknas. Dessa betesmarker består främst av gräsrika torrängar som ibland har ett inslag av örtrikare partier. Till de vanligaste hävdgynnade växterna är brudbröd, solvända, vildlin, fältsippa och axveronika. I detta torrängsområde ligger också en liten våtmark som i öster som kallas Stenkärret.

Betesmarkerna söder och öster om Norra mossen är idag igenvuxna med enbuskar och trädarter som ask, björk och tall. I dessa igenväxande delar domineras fältskiktet av örtrika torrängar och friskängar. Jordtistel och krissla är två vanliga hävdgynnade växter i den buskrika betesmarken.

Gillsby mossar är mycket känt för sitt fågelliv och har hyst många av de fågelarter som förknippas med en typisk öländsk mosse. I våtmarken, som då generellt fanns i ett öppnare landskap, häckade t.ex. brushane, svarttärna, rödspov, dvärgmåsk och svarthakedopping. Idag häckar bland annat ängshök, brunkärrhök, höksångare och trana.

Vad kan påverka negativt

Observera att detta endast är några exempel på faktorer som kan skada områdets värden. Att en verksamhet är listad som ett tänkbart problem innebär inte att den är förbjuden. Vissa av verksamheterna kan omfattas av den tillståndsplikt som gäller om det finns risk för betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området. I andra fall är inte tillståndsplikten aktuell men behov kommer att finnas att följa upp det specifika problemet. För att få närmare besked om vad som gäller i ett enskilt fall kan det vara lämpligt att ta kontakt med berörd tillsynsmyndighet som är Länsstyrelsen eller vid skogsbruksåtgärder Skogsvårdsstyrelsen.

Följer man som enskild de allmänna hänsynsregler som läggs fast i vår lagstiftning (t.ex. miljöbalken och skogsvårdslagen) eller följer regler i tvärvillkor så har man fullgjort även sina grundläggande krav på hänsyn till Natura 2000-området.

Tvärvillkor omfattar i huvudsak följande områden:

- Begränsning av högsta antalet djur i ett jordbruk
- Försiktighetsmått för gödselhantering, inklusive krav på lagringskapacitet
- Spridning av gödselmedel
- Föreskrifter om andelen höst- eller vinterbevuxen mark
- Försiktighetsåtgärder vid spridning av bekämpningsmedel

För mer information om tvärvillkor se Jordbruksverkets hemsida (www.jordbruksverket.se).

Specifika problem för områdets naturtyper och arter

-Delar av Natura 2000- området (öster och söder om Norra mossen) har ingen hävd.

Verksamheter m.m. som generellt kan påverka naturtyperna och arterna negativt

-Utebliven, försvagad eller felaktig hävd. Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.

-Tillförsel av kväve (gödning) i naturbetesmarkerna via nederbörd, vinterbete eller tillskottsutfodring. I betesmarker med miljöersättning sker tillskottsutfodring i enlighet med åtgärdsplanen.

-Inplantering av för naturtyperna främmande arter t.ex. karpfiskar och kräftor, eller att odlade vallväxter sprids naturligt från omgivande åkrar.

-Exploatering och förändrad markanvändning i området eller i omgivande marker, t.ex. skogsplantering, uppodling, täktverksamhet och nedläggning av jordbruk.

-Negativ påverkan på hydrologi genom t.ex. dikning, dikesrensning, anläggning av bevattningsdammar och andra avvattningsföretag som förändrar vattenföringen i området.

-Störningar i omgivningen som påverkar rikkärrets vattenkemi.

-Förekomst av mink är ett allvarligt hot mot häckande fåglar.

-Rutinmässig användning av avmaskningsmedel med makrocycliska laktoner (där avermectinerna ingår) bör undvikas eftersom det slår ut den dynglevande insektsfaunan. Särskilt allvarligt är användandet av bolus då detta innebär en giftspridning under flera månader.

-Populationer hos de typiska arterna i naturtyperna ska inte påtagligt minska. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

Bevarandeåtgärder

Bevarandeåtgärder med tidplan

Gällande regler:

-Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötsel och naturvårdsförvaltning av området.

Förslag till bevarandeåtgärder för Gillsby mosse:

-Större delen av Natura 2000-området omfattas i nuläget av miljöstöd för bevarande av betesmarker och miljöstöden kan räcka till för att bevara naturvärdena i gräsmarkerna. Bete och röjning av igenväxningsvegetation bedrivs enligt fastställda åtagandeplaner. När innevarande stödperiod upphör ska skötselavtalet förnyas, antingen genom en ny miljöersättningsperiod eller genom annat avtal.

-För att på sikt klara naturvärden i våtmarkerna bör en skötselplan tas fram. I vissa delar behövs restaurerings- och skötselåtgärder utföras för att, dels skapa öppna vattenytor och dels öppna upp de gräsmarker i nära anslutning till våtmarkerna som fortfarande är igenvuxna. De viktigaste åtgärderna är röjning av igenväxningsvegetation och återupptagande av hävden i fuktängar öster och söder om Norra mossen. Det bör även göras en utredning av möjligheten till viss störning av

gotlandsag- och bunkestarrtuvor i Norra mossen för att förnya vegetationen så att den blir mer betesbegärlig samt underlättar för kompletterande slåtter, röjning av busk- och trädskiktet runt Stenkärret samt borttagande av buskar och träd i och i anslutning till Bärsmossen.

Restaureringsåtgärderna kommer på sikt tillsammans med skötselåtgärder att hejda igenväxningen av våtmarken och skapa förutsättningar som gynnar fågellivet knuten till våtmarkerna. Eventuell slåtter eller kompletterande slåtter till beteshävd och borttagande av slåtterrester kommer dessutom att hejda våtmarkens uppgrundning som annars sker på grund av växternas torvbildning. Våtmarken kan då också komma att fungera bättre som vattenmagasin. -Natura 2000-området berörs av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för ängshök (Circus pygargus). Åtgärdsprogram förordar konkreta och specifika åtgärder för skydd och bevarande av särskilt hotade arter och livsmiljöer. Hänsyn bör tas till dessa.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Uppföljningsinsatser för detta Natura 2000-område kommer att framgå av den uppföljningsplan som kommer att tas fram.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

Areal: 34 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Torra–friska, hävdpräglade kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett rikligt inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas.

Viktiga orkidélokaler är en prioriterad undergrupp av naturtypen och hyser antingen a) en riklig förekomst av orkidéer, b) en värdefull population av minst en nationellt mindre vanlig orkidéart, eller c) en förekomst (oavsett storleken) av minst en orkidéart som är nationellt eller regionalt sällsynt eller mycket sällsynt.

Kommentarer

Naturtypen är knuten till de områden i Sverige som har kalkrika jordar och förekommer främst i Skåne, Västergötland, Östergötland, Bohuslän (på skalgrus vid kusten), Uppland, Jämtland och på Öland och Gotland.

Svenska undertyper

1. Kalkgräsmarker
2. Orkidérika kalkgräsmarker

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtyp kalkgräsmarker (6210)

Arealen ska vara minst 34,0 ha. Naturbetesmark väster om mossen som uppvisar en lång kontinuitet av hävd genom bete. Hävden är en förutsättning för att bibehålla den värdefulla naturtypen med dess typiska, hävdgynnade och hotade arter. Marken ska årligen vara välavbetad vid vegetationssäsongens slut, vilket innebär att ingen skadlig ansamling av förna sker. Ingen skadlig förnaansamling får ske. En- och slånbuskage får inte bilda stora, ogenomträngliga bestånd. Populationer av typiska, sällsynta och rödlistade arter får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

6410 - Fuktängar

Areal: 9,9 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Hävdpräglade fuktängar med blååtäl eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet, men kan vara stadd i igenväxning. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns:

6410 a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen".

6410 b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika, med blååtäl, tåg- och starrarter. Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Kommentarer

Fuktängar är en vanlig naturtyp i hela Sverige och är starkt varierande beroende på geografisk belägenhet och markens beskaffenhet. Naturtypen är beroende av hävd, antingen genom bete eller slåtter.

Fuktängarna kan vara mycket örtrika och kan ibland hysa ovanliga växter. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också mycket stor betydelse för fågellivet.

Mark som på grund av igenväxning, felaktig skötsel eller annan påverkan i stort sett saknar karakteristiska arter och inte går att restaurera inom en rimlig tid bör i normalfallet inte räknas som naturtyp. Detta gäller även mark som är så starkt gödningspåverkad att kvävegynnade växter helt dominerar fältskiktet.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtyp fuktängar (6410)

Arealen ska inte understiga 9,9 ha.

I fuktängarna ska bete eller slåtter återupptas. Rójning av igenväxningsvegetation ska ske kontinuerligt. Naturtypen är beroende av återkommande översvämningar och fuktängen präglas av ostörd hydrologi. I fuktängarna ska det inte förekomma några träd av hänsyn till det rika fågellivet. Stor del av fuktängen ska utgöras av en så kallad blå bård. Naturtypens typiska arter får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Tillståndet för denna naturtyp kan bedömas först efter att uppföljningsinsatser har genomförts.

7210 - Agkärr

Areal: 25,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Kalkrika kärr, sjöpartier eller annan fuktig mark med förekomst av ag. Habitatet uppträder främst i strandzonen vid kalkrika vatten, på våta ängar som brukas extensivt och i kärrpartier med viss källpåverkan. Naturtypen kan utgöras av i princip enartssamhällen med ag eller i ofta artrika, hävdade ytor där ag förekommer tillsammans med starr- och orkidéarter. Torvdjupet kan understiga 30 cm. Både öppna och trädklädda kalkkärr inkluderas i habitatet, vilket kan ha en krontäckning på 0-100%. Habitatet förekommer i den nemoral och boreonemoral delen av landet och framförallt på Gotland och Öland.

Växtalliansen "Caricicion davallianae" innebär knagglestarr *Carex flava* s.str., näbbstarr *Carex lepidocarpa*, ängstarr *Carex hostiana*, gräsull *Eriophorum latifolium*, kärrlilja *Tofieldia calyculata*, kärrknipprot *Epipactis palustris*, blodnycklar *Dactyloriza incarnata*, majviva *Primula farinosa*, med flera.

Naturlighetskriterier: Habitatets hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av habitatet kan medges. Traditionell slåtter- eller beteshävd som gynnar mångformigheten i habitatet utan att utplåna karaktärsarten ag får bedrivas.

Kommentarer

Agkärr förekommer i Sverige i boreal och kontinental biogeografisk region. Väl utvecklad förekommer naturtypen framför allt på Gotland och Öland. På Gotland har agmyrar traditionellt brukats och agen har använts för takläggning.

Agkärr (7210) är en prioriterad naturtyp i habitatdirektivet och har normalt tolkningsföreträde före andra naturtyper när kriterierna för agkärr uppfylls. På Öland och Gotland, där ag förekommer rikligt, bör också utrymme för prioriteringar mellan olika naturtyper ges och inte begränsas till förekomst av ag.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtyp * agkärr (7210)

Arealen ska inte understiga 25,8 ha. Hydrologi och vattenkemi i agkärrarna och dess omgivning får inte påverkas negativt. Kalkkärr behöver en ständig tillgång på basiskt, mineralrikt vatten. Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Inga dikesrensningar förekommer. I agkärrarna ska hävd förekomma på de ytor där det finns förutsättningar för detta. Rena agbestånd får lämnas ohävdade av hänsyn till bland annat ängshök samt pga agens osmaklighet för betesdjur. Förutsättningar för hävd finns framför allt i en övergångszon mellan rent agkärr och rikkärr. Av hänsyn till det rika fågellivet får igenväxningsvegetation inte förekomma mer än i marginell omfattning (med igenväxningsvegetation avses sådana träd, buskar och annan markvegetation som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svagt). Vedartad igenväxningsvegetation röjs bort regelbundet. I agkärr förekommer inte täta bestånd av vass. För naturtypen typiska arter får inte minska.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

7230 - Rikkärr

Areal: 1,8 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Minerotrofa myrar och rika källmiljöer oavsett lutning och förekomster av morfologiska strukturer, där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. Detta medför att pH-värdet i myren vanligen är 6 eller högre. Habitatets utbredningsområde överensstämmer med områden där berggrunden och/eller jordtäcket är rikt på baskatjoner, vanligtvis kalcium. Rikkärren är generellt oligotrofa-mesotrofa och näringsbegränsade då kalcium komplexbinder fosfat.

Torvdjupet är ofta grundare än i fattigare myrar och kan understiga 30 cm, men bottenskiktet byggs upp av rikkärssindikerande brunmossor (t ex släktena *Scorpi-dium* och *Campylium*) eller i vissa fall vitmossor. Morfologiska strukturer i torven utgörs i de fall de förekommer av tuvbildning, mindre sträng- och flarkbildningar och källkupoler.

Både öppna och trädklädda rikkärr inkluderas i habitatet, vilket kan ha en krontäckning av 0-100%. Vegetationen domineras av olika halvgräs och örter. Rikkärren har en speciell flora och fauna som varierar med t ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden.

Tre undergrupper kan urskiljas:

- Öppna hävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Öppna ohävdade rikkärr (krontäckning 0-30%)
- Trädklädda och videbevuxna rikkärr (krontäckning 30-100%)

Naturlighetskriterier: Kärrets hydrologi och hydrokemi får inte vara tydligt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd, särskilt i södra Sverige har ängsbruk och betesdrift påverkat vegetationens sammansättning. Många rikkärr som inte fortsatt hävdas växer igen till sumpskog. Rikkärr stadda i igenväxning på grund av fysiska ingrepp eller utebliven hävd ska fortfarande hysa störningsgynnade arter eller vara möjliga att återställa utan omfattande insatser. Naturliga störningar kan dock medföra stabil rikkärsvvegetation även om krontäckningen är hög.

Bevarandemål

Bevarandemål för naturtyp rikkärr (7230)

Arealen ska vara minst 1,8 ha. Hydrologi och vattenkemi i rikkärren (7230) och dess omgivningar får inte påverkas negativt. Rikkärr behöver en ständig tillgång på basiskt, mineralrikt vatten. Hela arealen ska ha en ostörd hydrologi. Inga dikesrensningar förekommer. I rikkärret ska så stor areal som möjligt vara hävdad så länge yttre förutsättningar tillåter detta. Vedartad igenväxningsvegetation röjs bort regelbundet (med igenväxningsvegetation avses sådana träd, buskar och annan markvegetation som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag). I rikkärret förekommer inte täta och stora bestånd av vass. För naturtypen typiska arter får inte minska påtagligt.

Bevarandetillstånd

Naturtypen har ett gynnsamt bevarandetillstånd.

A084 - Ängshök, Circus pygargus

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekologiska krav

Ängshöken är anpassad till öppen mark av ängs- eller hedkaraktär. Häckar solitärt eller i mindre "lösa kolonier", huvudsakligen på alvarmark och i agmyrar men även vid sjöar av slättsjökaraktär, i igenvuxna sjöar, på igenvuxen betesmark, längs vattendrag, på mossar och i åkrar. Den optimala häckningsbiotopen är snår- eller tokbevuxen alvar- eller hedmark, igenvuxna sjöar samt större bestånd av hundkex och nässlor.

Födan består till stor del av smågnagare men även av större insekter och fåglar.

Spridningsförmåga

Under häckningstiden jagar arten över arealer i storleksordningen 25–75 km². Byten kan fångas åtskilliga kilometer från boplatsen.

Övervintrar i tropiska Afrika.

Hotbild

Närmare en tredjedel av den svenska stammen är f.n. hotad av permanent mänsklig störning, utdikning och igenväxning i nämnd ordning.

Arten har åtminstone tidigare varit hårt skattad av äggsamlare.

Arten är på grund av sin boplacering mycket känslig för regn under äggläggningstid och då ungarna är små.

Arten drabbas möjligen av miljögifter, kanske speciellt i tropiska Afrika där kemisk bekämpning av gräshoppor är vanligt förekommande.

Bevarandemål

Arten ska häcka årligen i Gillsby mosse

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

Arten har häckat i området tom 2012. Därefter vikande trend.

Dokumentation

ArtDatabanken. Faktablad för rödlistade arter. www.artdatabanken.se

Forslund, M (red). 2001. Natur och kultur på Öland. Naturvårdsprogram för Kalmar län.

Länsstyrelsen i Kalmar län.

Hylander, K., 1993. Våtmarksinventering av Öland. Länsstyrelsen i Kalmar län. Meddelande 1994:3.

Länsstyrelsen i Kalmar län. Naturvårdens riksintressen, Öland. Meddelande 1989:14.

Uppdaterade versioner finns på Länsstyrelsen. www.lansstyrelsen.se/kalmar

Löfroth, M m.fl. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.

Naturvårdsverket. www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledning för Natura 2000. Naturvårdsverket.

www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverkets hemsida, Sveriges Natura 2000-områden. www.naturvardsverket.se

Naturvårdsverket, 1996. Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.

Opublicerat källmaterial

Åtgärdsplaner för EU:s miljöstöd

Ängs- och Betesmarksinventeringen 2002-2004

Bilagor

Förteckning över rödlistade arter påträffade i området

Objektskarta

Karta över Natura 2000-habitat i objektet

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori
FÅGLAR		
gulsparrv	<i>Emberiza citrinella</i>	VU
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	VU
såvsparrv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	VU
duvhök	<i>Accipiter gentilis</i>	NT
höksångare	<i>Sylvia nisoria</i>	VU
vaktel	<i>Coturnix coturnix</i>	NT
kornknarr*	<i>Crex crex</i>	NT
vit stork	<i>Ciconia ciconia</i>	CR
småfläckig sumphöna	<i>Porzana porzana</i>	VU
svarttärna	<i>Chlidonias niger</i>	VU
rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	VU
mindre hackspett	<i>Dendrocopos minor</i>	NT
hussvala	<i>Delichon urbicum</i>	VU
årta	<i>Anas querquedula</i>	VU
storspov	<i>Numenius arquata</i>	NT
tornseglare	<i>Apus apus</i>	VU
sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT
ängspiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	NT
buskskvätta	<i>Saxicola rubetra</i>	NT
rödspov*	<i>Limosa limosa</i>	CR
KÄRLVÄXTER		
majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	NT
backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT
ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
honungsblomster	<i>Herminium monorchis</i>	VU
jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
ljus solvända	<i>Helianthemum nummularium subsp. nummularium</i>	NT
kalkbräken	<i>Gymnocarpium robertianum</i>	NT
slidsilja	<i>Selinum dubium</i>	NT

* =Åtgärdsprogram för arten finns/planeras

Rödlistekategorier:

RE - Försvunnen

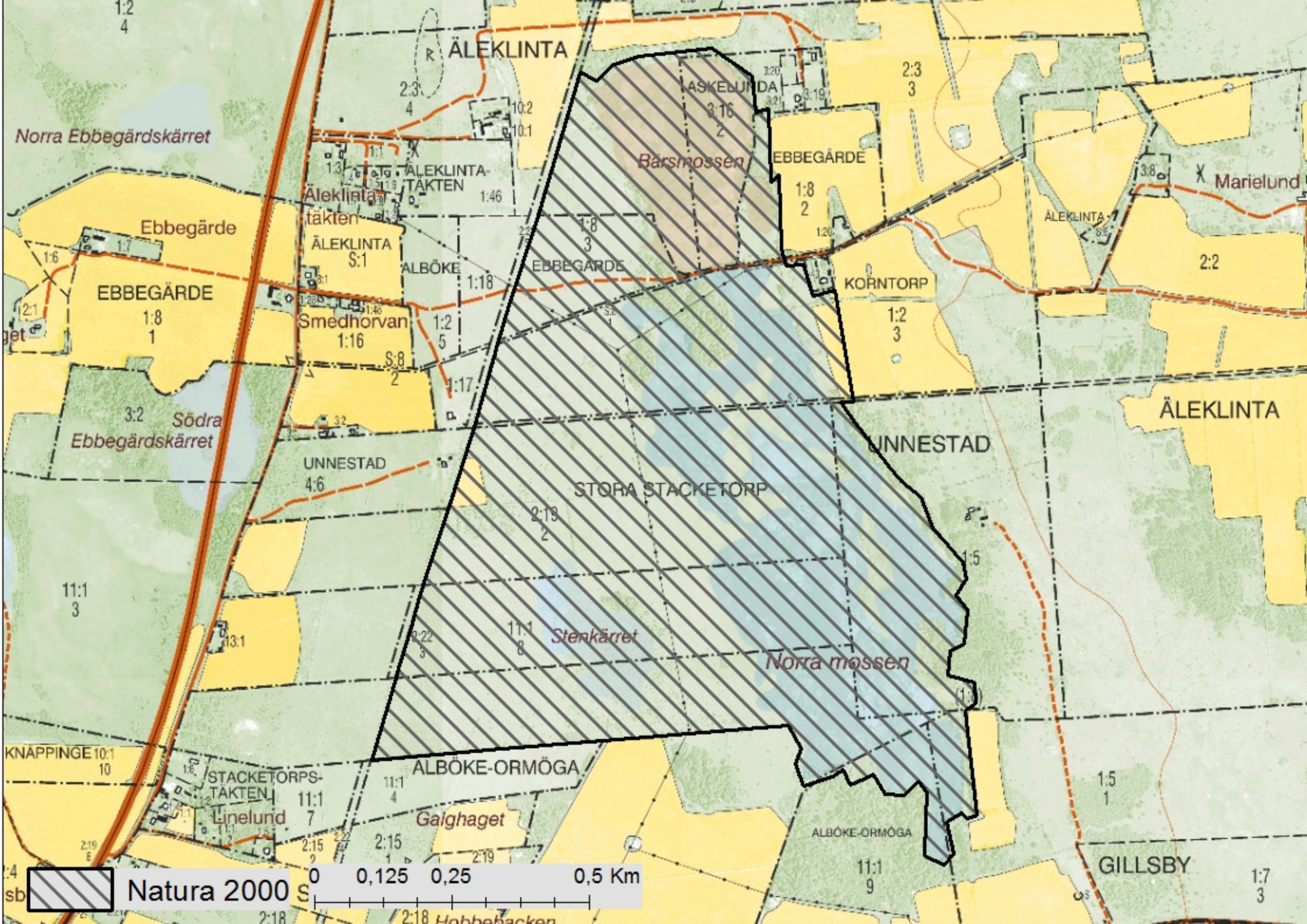
CR - Akut hotad

EN - Starkt hotad

VU - Sårbar

NT - Missgynnad

DD - Kunskapsbrist

Natura 2000-habitat i Gillsby mosse SE0330198

